

Egemendik Derneği Başkanı Erkinbek Djoroev ve Egemendik Derneği Genel Sekreteri Mirbek Okenov ile Türk-Kırgız İlişkileri Üzerine Söyleşi*

Soru 1) Egemendik Derneğini Türkiye’de öğrenim görmüş mezunların kurdukları bir sivil toplum kuruluğu olarak biliyoruz. Bu bağlamda derneğinizin amaç, faaliyet, görev alanlarından kısaca bahsedebilir misiniz?

Djoroev: Egemendik Derneği, Türkiye’de üniversite eğitimi almış olan Kırgız vatandaşları tarafından 2009 yılında kurulmuştur. Derneğin amacının başta Türkiye olmak üzere yurt dışında üniversite eğitimi almış Kırgızlar arasında iş birliğini geliştirmek ve Kırgızistan’ın gelişimine katkı sağlamak olduğu söylenebilir. Derneğin dört ana amaçı bulunmaktadır. Bunlardan ilki mezunların dayanışmasıdır. Böylece mezunlar arasında ilişkilerin geliştirilmesi bilgilerin ve tecrübelerin diğer üyelere aktarılması hedeflenmiştir. İkinci amaç Kırgız millî değerlerinin geliştirilmesidir. Bu bağlamda Dernek, Kırgız dilini, tarihini, kültür mirasını, korumayı ve geliştirmeyi amaçlamıştır. Derneğin üçüncü gayesi Kırgız ekonomisinin ve iş dünyasının gelişimine katkı sağlamaktır. Bu amaca yönelik olarak devlet ve özel sektör arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, dünyada Kırgız ve Kırgızistan imajının düzeltilmesi ve yabancı girişimcilerin yatırım için özendirilmesi gibi faaliyetler yürütülmektedir. Gene bu amaca yönelik Kırgızistan’da yatırım olanaklarının anlatıldığı Türkçe ve İngilizce olarak kaleme alınmış “Yatırım ve İş Yapma Rehberi” başlıklı çalışmadan bahsedilebilir. Dördüncü amaç ise Kırgız devlet yapısının güçlendirilmesine yönelik çalışmalardır. Bu gaye ile Dernek birçok projeyi hayata geçirmiş ve benzer projelere de destek olmaktadır. Bahsedilen projelerden birisi Türkiye örnek alınarak hazırlanan Kırgızistan organize sanayi bölgeleri projesidir. Gene devlet memurları kanununda reform çabaları Derneği’n ürettiği diğer projelerdendir.

Dernek, Kırgız-Türk ilişkilerinin geliştirilmesi için Türk üst düzey bürokrat, kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği ve iletişim halindedir. Örneğin 2017 yılında Dernek olarak Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu ziyaret edilmiştir. Dernek, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı Bişkek Büyükelçiliği gibi kişi ve kurumlarla sürekli temas halindedir.

Okenov: Derneğin ana amaçları dışında belirlemiş olduğu alt gayeleri de bulunmaktadır. Bu alt gayelerden birisi Kırgızistan ile Türkiye arasındaki tarihî, dilsel, kültürel ilişkilerin Kırgız halkına tanıtılmasıdır. Üyeler Türkiye’de üniversite eğitimi aldıkları dönemde kazandıkları bilgi ve tecrübelerini Kırgız devlet yöneticileri, seçkinleri ve bürokratları ile paylaşarak katkıda bulunmaktadır.

Derneğin üstlendiği önemli görevlerden bir tanesi de Kırgızistan’ın dünyaya tanıtılmasıdır. Bu bağlamda çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Burada altı çizilmesi gereken husus Kırgızistan’ın coğrafi güzelliklerinin yanında bu ülkenin kültürel, dinsel ve tarihî yapılarının tanıtılmasına da gayret gösterilmektedir. Bu tanıtım programına sadece Kırgızistan değil Orta Asya’nın önemli dinî ve kültürel ziyaretgâhları olan; Buhara, Taşkent, Semerkant (Özbekistan) ve Türkistan (Kazakistan) şehirleri dâhil edilmiştir. 2016 yılından bu yana Derneğin Türkiye’de düzenli olarak yürütmekte olduğu Kırgızistan’ı tanıtma etkinlikleri bulunmaktadır. Bu açıdan Dernek, sosyal medya ve iletişim araçlarını etkin olarak kullanmaktadır. Örneğin 2017 yılında Türkiye’de 500.000’den fazla takipçisi

* Bu söyleşi Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi Yayın Koordinatörleri Öğr. Gör. Taner Karakuzu ve Öğr. Gör. İlker Limon tarafından 21.04.2018 tarihinde Bişkek’te gerçekleştirilmiştir.

olan on iki blogger (e-yazar) Kırgızistan'a getirilmiş ve ülkenin sosyal medyada görünürlüğü artırılmıştır. Ayrıca tanıtım etkinlikleri kapsamında İstanbul'da bulunan reklam panolarına Kırgızistan tanıtım afişleri asılmıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren tirajı (baskı sayısı) yüksek dergilerle görüşülerek mülakatlar verilmiştir. 2018 yılında Türkiye'de faaliyet gösteren on turizm firması Bışkek'e davet edilmiş ve yetkililere Kırgızistan'ın önemli turizm merkezleri tanıtılmıştır. Bunların dışında başka bir etken olarak Türkiye'de gösterimde olan "Diriliş Ertuğrul" gibi televizyon dizileri bölgeye ilgiyi arttırmaktadır. Çünkü göçebe çadırları, kartal ile avlanma, atlı sporların tümü Kırgızistan coğrafyasında yapılabilmektedir. Ayrıca toksinlerden arınmak için yapılan kırmızı ile tedavi Türkler tarafından büyük ilgi ile karşılanmaktadır.

Soru 2) Derneğin üye tabanı hakkında bilgi verir misiniz?

Djoroev: Derneğe kayıtlı 200 civarında üye bulunmaktadır. Türkiye'de gerçekleşen 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında üye alımı durdurulmuştur. 15 Temmuz sonrası bazı kimselerin üyeliklerine son verilmiştir. Yeni üye kayıtlarında da dikkatli davranılmaktadır. Üyelerin büyük çoğunluğu Ankara, İstanbul ve İzmir'de bulunan üniversitelerden mezundur. Dernek üyelerinin yüzde sekseni iş insanlarından oluşmaktadır. Geri kalan yüzde yirmilik kısmı ise devlet yönetimi ve bürokrasi gibi alanlarda çalışmaktadır. Örneğin Kırgızistan Meclis Başkanı, derneğimizin üyesidir. Dernek üyeleri, düzenli olarak aylık aidatlar ödemekte ve derneğin finansmanı bu şekilde gerçekleşmektedir. Ayrıca Dernek üyeleri tabiri caizse gönüllü Türkiye elçileri olarak çalışmaktadır. Üyeler, Türkiye'ye karşı ahde vefa ve aidiyet duygularıyla Kırgız-Türk ilişkilerinin gelişimine katkı sağlamaktadırlar.

Soru 3) Türkiye'nin kültür dış politikasının önemli hamlelerinden biri olan 1992-1993 eğitim-öğretim döneminden günümüze kadar süren Büyük Öğrenci Projesi'ni değerlendirebilir misiniz? Ayrıca Kırgız öğrencilerin Türkiye'de üniversite eğitimi alma konusuna yaklaşımları ve ilgileri nasıldır?

Djoroev: Türkiye, 1992-1993 eğitim öğretim döneminde beş Orta Asya Devleti ile yapmış olduğu anlaşmalar çerçevesinde tek taraflı olarak Büyük Öğrenci Projesi'ne başlamıştır. Aslında, bu projeyi büyük bir kültür politikası hareketi olarak değerlendirmek doğru olacaktır. Projenin amaçları arasında; Orta Asya Devletlerinin eğitim düzeyini arttırmak, yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılamak, Türkiye dostu genç bir nesil yetiştirmek, kalıcı bir kardeşlik ve dostluk bağı kurmak gibi hususlar sayılabilir. Henüz 1992 yılında 7.000'i yükseköğretim ve 3.000'i ortaöğretim olmak üzere toplam 10.000 öğrenci Orta Asya Devletlerinin farklı coğrafyalarından eğitim amacıyla Türkiye'ye götürülmüştür. Kırgızistan'da bu proje başladığı tarihten 2018 yılına kadar 6.000'in üzerinde öğrenci eğitim ve öğretim hareketliliğinden faydalanmıştır. Ben de Türkiye'ye giden ilk Kırgız öğrencilerden biri olarak 20 yaşında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümüne başladım. Ardından Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Kamu Yönetimi Bölümünde lisansüstü eğitimimi tamamladım. Bu eğitim sürecinde kazandığım tecrübeleri Kırgızistan'da uygulama fırsatı yakaladım. Ayrıca Türkiye'de öğrenimim boyunca sadece eğitim değil, Türk kültürünü ve toplumsal yapısını tanıma fırsatı da buldum.

Okenov: Kırgız öğrencilerin Türkiye'deki üniversitelere olan ilgileri her yıl artmaktadır. Ancak Türkiye Burslarının, Kırgız öğrenciler için ayırdığı kontenjan her geçen yıl azalmaktadır. Dernek, Kırgız öğrencilere ücretsiz tanıtım ve danışmanlık hizmeti vermektedir. Bu bağlamda öncelikle öğrenciler Kırgızistan'da istihdam eksikliği olan; tıp, veterinerlik ve mühendislik gibi teknik alanlara yönlendirilmektedir. Gene kendi

imkânlarıyla Türkiye’de üniversite öğrenimi görmek isteyen öğrencilere de danışmanlık hizmeti verilmektedir. Kırgız öğrencilerin öncelikli tercihleri Ankara, İstanbul ve İzmir’de bulunan üniversitelerdir. Bunun en önemli nedeni Kırgız toplumunda bu şehirlerdeki üniversitelerin daha iyi tanınmasıdır. Türkiye’de Kastamonu Üniversitesi hariç hiçbir taşra üniversitesi Kırgızistan’da tanıtım ve bilgilendirme etkinliği gerçekleştirmemektedir. Bu durum diğer şehirlerdeki üniversitelere olan ilgiyi azaltmaktadır.

Not: Bu söyleşinin gerçekleşmesinde manevi katkılarını esirgemeyen Kürşad Öndeş Bey’e teşekkürleri bir borç biliriz.